

BARNEOMBUDET

Utenriksdepartementet - seksjon for menneskerettigheter
og demokrati
Postboks 8114 Dep
0032 OSLO

Deres ref:

Vår ref:
13/01159-5

Saksbehandler:
Frøydis Heyerdahl

Dato:
26. september 2013

Høring: Vurdering av endringer av nasjonal institusjon for menneskerettigheter

Barneombudet takker for mulighet til å komme med innspill i høringsrunden.

Mandat

Barneombudet skal i henhold til lov og instruks arbeide for at barns behov, rettigheter og interesser blir tatt tilbørlig hensyn til på alle samfunnsområder. Ombudet skal særlig følge med i at lovgivning til vern om barns interesser blir fulgt, og at norsk rett samsvarer med de forpliktelser Norge har etter FNs konvensjon om barnets rettigheter. Ombudet skal av egen tiltak, eller som høringsinstans, ivareta barn sine interesser i samband med planlegging og utredning på alle felter, foreslå tiltak som kan styrke barns rettsikkerhet, med mer. Ombudets mandat er begrenset til barn under 18 år.

Vi har tidligere kommet med skriftlige innspill til Sveeas-utvalget og muntlige innspill til utvalget som ble nedsatt av UD. Vi viser til notat oversendt Sveeas-utvalget. I denne runden begrenser vi oss til noen tilleggskommentarer til utredningen.

Innledningsvis vil vi si at vi synes det er positivt at utredningen konkluderer med at det skal opprettes en ny nasjonal institusjon for overvåking av menneskerettighetene (NI) som tilfredsstiller FN-kravene til A-status. Vi synes imidlertid at det er vanskelig å komme med konkrete konklusjoner i vår høringsuttalelse, i og med at utvalget ikke har kommet med noen entydige konklusjoner og i tillegg avgrenser seg mot å gå inn på en grundig vurdering av en NI underlagt Stortinget. Da dette synes som et nærliggende alternativ, er det svært beklagelig at man ikke har sikret at man kunne gjøre en fullverdig vurdering av denne muligheten. De økonomiske rammene blir det også vanskelig å si noe konkret om.

NI som forvaltningsorgan underlagt UD

Et av alternativene i utredningen er at NI legges under UD. Barneombudet er selv underlagt Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, og i utredningen påpekes det at en slik organisasjonsform sikrer godt faglig samspill mellom ombud og departement. Vi er ikke uenige i dette, men har mange erfaringer med at en slik ordning er vanskelig å forklare og forstås i internasjonale fora. I alle møter vi har med utenlandske organisasjoner og delegasjoner stilles det spørsmålsteget ved hvordan vi sikrer uavhengighet ved en slik organisering. Denne organisasjonsformen vil derfor kunne skape problemer for NIs legitimitet i internasjonalt.

Det virker også mer nærliggende at Barneombudet ligger inn under fagdepartementet som har et overordnet ansvar for barn, enn at en NI, som skal favne langt bredere, knyttes opp til ett departement.

NIs tilknytning Stortinget

Plassering av NI under Stortinget er et annet alternativ som dras fram i utredningen. Utvalget gir selv mange gode argumenter for hvorfor NI bør legges direkte under Stortinget. Barneombudet støtter disse argumentene, særlig siden NI skal ha et bredere saksfelt enn ombudene. Det er viktig at NI blir oppfattet som en uavhengig institusjon med legitimitet, jf punktet ovenfor.

NI integrert i eksisterende ombudsinstitusjoner

Utredningen konkluderer med at det ikke er fornuftig å plassere NI under Barneombudet. Vi støtter dette. Vårt mandat er for smalt til å kunne fange opp den bredden NI bør representere.

Utvalget ser ulemper ved en plassering under Sivilombudsmannen fordi det vil være betydelige utfordringer med å integrere NI-funksjonen med Sivilombudsmannens øvrige oppgaver. Det er mulig det er riktig. Samtidig vil vi minne om at Sivilombudsmannen allerede er tillagt oppgaven som overvåker av OPCAT, og en NI-funksjon kunne tenkes som en forlengelse av denne oppgaven.

Budsjettrammer

Barneombudet begrenser seg til å uttrykke behovet for at NI gis tilstrekkelige midler, uansett organisasjonsform, til å kunne ivareta de oppgaver de blir pålagt etter loven. Det synes imidlertid åpenbart at det må sikres økte bevilgninger i forhold til dagens situasjon hvis det skal være mulig å etablere en NI som har kapasitet til å fylle den rolle som NI bør ha.

Tilgang til informasjon og institusjoner

Utvalget foreslår at det utarbeides en lovbestemmelse om myndigheters plikt til å legge til rette for NIs arbeid. Det virker noe vagt. Barneombudet har en uttrykkelig hjemmel for tilgang til alle offentlige og private institusjoner, inklusiv å få utlevert de opplysninger som trengs for å utføre Ombudets oppgaver uten hinder av taushetsplikten, se lov om barneombud § 4. Vi anbefaler en tilsvarende lovhjemmel for NI.

Lovfesting av samarbeid med ombudene

Utvalget foreslår ikke lovfesting av samarbeid med ombudene. Det vil være naturlig å legge inn dette i lovverket. Dette vil også innebære bedre sikring av Paris-prinsippene (3f).

Vennlig hilsen

Camilla Kayed
fagsjef

Frøydis Heyerdahl
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.